

32004F0068

2004 1 20

EUROPOS SAJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

L 13/44

TARYBOS PAMATINIS SPRENDIMAS 2004/68/TVR
2003 m. gruodžio 22 d.
dėl kovos su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir vaikų pornografija

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutartį, ypač į jos 29 straipsnį, 31 straipsnio 1 dalies e punktą ir 34 straipsnio 2 dalies b punktą,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę ⁽²⁾,

kadangi:

(1) Tarybos ir Komisijos veiksmų plane kaip geriau įgyvendinti Amsterdamo sutarties nuostatas laisvės, saugumo ir teisingumo srityje ⁽³⁾, Europos Vadovų Tarybos susitikimo Tampereje išvadose ir 2000 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento rezoliucijoje numatytos teisinės priemonės prieš seksualinį vaikų išnaudojimą ir vaikų pornografiją, arba kviečiama imtis tokių priemonių, tame tarpe nustatyti bendras sąvokas, kaltinimus ir bausmes.

(2) Po 1997 m. vasario 24 d. Tarybos bendrųjų veiksmų 97/154/TVR dėl kovos su nelegalia prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu ⁽⁴⁾ ir 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos sprendimo 2000/375/TVR dėl kovos su vaikų pornografija internete ⁽⁵⁾, turi būti priimta daugiau teisės aktų, kuriuose būtų atsižvelgiama į teisinių pozicijų įvairovę valstybėse narėse ir kurie padėtų plėtoti veiksmingą teisminį ir teisėsaugos bendradarbiavimą kovojant prieš seksualinį vaikų išnaudojimą ir vaikų pornografiją.

(3) Europos Parlamentas savo 2000 m. kovo 30 d. rezoliucijoje dėl Komisijos komunikato dėl priemonių kovai prieš vaikų seksualinį turizmą nustatymo, dar kartą pakartoja, kad vaikų seksualinis turizmas yra nusikalstama veika, glaudžiai susijusi su seksualinio vaikų išnaudojimo ir vaikų pornografijos veikomis ir prašo Komisijos pateikti Tarybai pasiūlymą dėl pamatinio sprendimo, nustatančio minimalias normas dėl šių nusikalstamų veikų sudėties elementų.

(4) Seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija yra sunkus žmogaus teisių ir pagrindinės vaiko teisės į auklėjimą ir harmoningą vystymąsi pažeidimas.

(5) Vaikų pornografija – ypač sunki seksualinio vaikų išnaudojimo forma – gausėja ir plinta panaudojant naujausias technologijas ir internetą.

(6) Prie reikšmingo tarptautinių organizacijų atliekamo darbo privalo prisidėti ir Europos Sąjunga.

(7) Būtina, kad į tokias sunkias baudžiamąsias veikas kaip seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija būtų žiūrima kompleksiskai, kur tokie baudžiamosios teisės pagrindiniai elementai, kurie yra bendri visoms valstybėms narėms, įskaitant veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas, sudarytų neatskiriama dalį kartu su kaip galima platesniu teisiniu bendradarbiavimu.

(8) Laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų, šis pamatinis sprendimas apsiriboja minimaliomis priemonėmis, kurios reikalingos įgyvendinti šiuos tikslus Europos mastu ir neperžengia šiam tikslui pasiekti reikalingų ribų.

(9) Tokių veikų vykdytojams turi būti taikomos bausmės, kurios būtų pakankamai griežtos, kad seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija patektų į jau priimtų teisės aktų, skirtų kovai su organizuotu nusikalstamumu, pavyzdžiui, 1998 m. gruodžio 3 d. Tarybos bendrųjų veiksmų 98/699/TVR dėl pinigų plovimo, nusikaltimo priemonių ir nusikalstamu būdu įgytų pajamų nustatymo, paieškos, išaldymo, areštavimo ir konfiskavimo ⁽⁶⁾ ir 1998 m. gruodžio 21 d. Tarybos bendrųjų veiksmų 98/733/TVR, prilyginančių dalyvavimą nusikalstamoje organizacijoje Europos Sąjungos valstybėse narėse baudžiamajam nusikaltimui ⁽⁷⁾, taikymo sritį.

(10) Specifiniai kovos prieš seksualinį vaikų išnaudojimą bruožai turi paskatinti valstybes nares savo nacionalinėje teisėje nustatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas. Tokios sankcijos taip pat turi būti pritaikytos juridinių asmenų vykdomai veiklai.

⁽¹⁾ OL C 62 E, 2001 2 27, p. 327.

⁽²⁾ OL C 53 E, 2002 2 28, p. 108.

⁽³⁾ OL C 19, 1999 1 23, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 63, 1997 3 4, p. 2.

⁽⁵⁾ OL L 138, 2000 6 9, p. 1.

⁽⁶⁾ OL L 333, 1998 12 9, p. 1. Bendrieji veiksmai, iš dalies pakeisti pamatiniu Sprendimu 2001/500/TVR (OL L 182, 2001 7 5, p. 1).

⁽⁷⁾ OL L 351, 1998 12 29, p. 1.

- (11) Nukentėjusių vaikų apklausa, susijusi su į šio pamatinio sprendimo taikymo sritį patenkančių nusikaltimų tyrimu ir baudžiamuoju persekiojimu, turėtų būti vykdoma atsižvelgiant į jų amžių ir brandos lygį.
- (12) Šis pamatinis sprendimas nepažeidžia Bendrijos įgaliojimų.
- (13) Šis pamatinis sprendimas turėtų prisidėti kovojant su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir vaikų pornografija, papildydamas Tarybos jau priimtus teisės aktus – 1996 m. lapkričio 29 Bendruosius veiksmus 96/700/TVR, nustatančius paramos ir mainų programą už kovą su prekyba žmonėmis ir seksualiniu vaikų išnaudojimu atsakingiems asmenims ⁽¹⁾, 1996 m. gruodžio 16 d. Bendruosius veiksmus 96/748/TVR, išplečiančius Europolo narkotikų padalinio įgaliojimus ⁽²⁾, 1998 m. birželio 29 d. Bendruosius veiksmus 98/428/TVR, dėl Europos teismo tinklo sukūrimo ⁽³⁾, 1996 m. balandžio 22 d. Bendruosius veiksmus 96/277/TVR dėl pasikeitimo ryšių palaikymo teisėjais ir prokurorais, siekiant sustiprinti Europos Sąjungos valstybių narių teisminių bendradarbiavimą, mechanizmo ⁽⁴⁾ ir 1998 m. birželio 29 d. Bendruosius veiksmus 98/427/TVR dėl savitarpio teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose geros praktikos ⁽⁵⁾, taip pat Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos priimtus teisės aktus – 1999 m. sausio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 276/1999/EB, nustatantį daugiametį Bendrijos veiksmų planą dėl saugesnio naudojimosi internetu skatinimo kovojant su neteisėtu ir žalingu turiniu pasauliniuose tinkluose ⁽⁶⁾ ir 2000 m. sausio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 293/2000/EB, nustatantį Bendrijos veiksmų programą (*Daphne* programa) (2000–2003 m.) dėl prevencijos priemonių kovojant su smurtu prieš vaikus, jaunos asmenis ir moteris ⁽⁷⁾,
- ii) realus asmuo, atrodantis kaip vaikas, atliekantis i punkte minėtus veiksmus, arba juose dalyvaujantis;
- iii) tikroviški neegzistuojančio vaiko, atliekančio i punkte minėtus veiksmus, arba juose dalyvaujančio, vaizdai.
- c) kompiuterinė sistema – bet kuri įranga arba tarpusavyje sujungtų ar susijusių įrenginių grupė, kur vienas ar daugiau įrenginių atlieka automatinį duomenų apdorojimą pagal programą;
- d) juridinis asmuo – bet kuris tokį statusą pagal galiojančius įstatymus turintis subjektas, išskyrus valstybės arba kitas viešąsias valdžios funkcijas vykdančias įstaigas, taip pat tarptautines organizacijas.

2 straipsnis

Su seksualiniu vaikų išnaudojimu susiję nusikaltimai

Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų baudžiamas toks toliau nurodytas tyčinis veikimas:

- a) versti vaiką užsiimti prostitucija arba dalyvauti pornografi-
niuose renginiuose, arba gauti iš to naudos, arba kitaip išnaudo-
doti vaiką turint tokį tikslą;
- b) verbuoti vaiką užsiimti prostitucija arba dalyvauti pornografi-
niuose renginiuose;
- c) atlikti lytinius santykius su vaiku
- i) panaudojus prievartą, jėgą arba grasinimus;
- ii) duodant pinigų arba suteikiant kitokios formos atlygį ar
atlyginimą už tai, kad vaikas atliko lytinius santykius; arba
- iii) piktnaudžiaujant pripažinta pasitikėjimo, valdžios arba
įtakos vaikui padėtimi.

PRIĖMĖ ŠĮ PAMATINĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Sąvokos

Šiame pamatiniame sprendime:

- a) vaikas – bet kuris jaunesnis nei 18 metų amžiaus asmuo;
- b) vaikų pornografija – pornografinė medžiaga, kurioje vaizdžiai
parodoma arba vaizduojama:
- i) realus vaikas, atliekantis atvirus lytinius veiksmus, arba
juose dalyvaujantis, įskaitant gašlų vaiko genitalijų arba
gaktos srities demonstravimą; arba

⁽¹⁾ OL L 322, 1996 12 12, p. 7.

⁽²⁾ OL L 342, 1996 12 31, p. 4.

⁽³⁾ OL L 191, 1998 7 7, p. 4.

⁽⁴⁾ OL L 105, 1996 4 27, p. 1.

⁽⁵⁾ OL L 191, 1998 7 7, p. 1.

⁽⁶⁾ OL L 33, 1999 2 6, p. 1.

⁽⁷⁾ OL L 34, 2000 2 9, p. 1.

3 straipsnis

Su vaikų pornografija susiję nusikaltimai

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų baudžiamas toks toliau nurodytas tyčinis veikimas, atlieka-
mas panaudojant kompiuterinę sistemą arba be jos, neturint tei-
sės to daryti:

- a) vaikų pornografijos gamyba;
- b) vaikų pornografijos platinimas, skleidimas arba perdavimas;
- c) vaikų pornografijos tiekimas arba sąlygų ja naudotis sudary-
mas;
- d) vaikų pornografijos įsigijimas arba turėjimas.

2. Valstybė narė gali netaikyti baudžiamosios atsakomybės už veiksmus, susijusius su vaikų pornografija:

- a) 1 straipsnio b punkto ii papunktyje nurodytais atvejais, kai realus asmuo, atrodantis kaip vaikas, demonstravimo metu iš tikrųjų buvo 18 metų amžiaus arba vyresnis;
- b) 1 straipsnio b punkto i ir ii papunkčiuose nurodytais atvejais, kai, kalbant apie gamybą ir turėjimą, vaikų, pasiekusių amžių, kai gali duoti sutikimą lytiškai santykiauti, vaizdai buvo pagaminti arba turimi jų sutikimu ir tikrai jų pačių privačiam naudojimui. Tačiau, net ir nustatius, kad buvo duotas sutikimas, jis nepripažįstamas galiojančiu, jei jis buvo išgautas vykdytojiui piktnaudžiaujant jo vyresniu amžiumi, branda, padėtimi, statusu, patirtimi arba nukentėjusiojo priklausomybe nuo jo;
- c) 1 straipsnio b punkto iii papunktyje nurodytais atvejais, kai yra nustatyta, kad gamintojas pagamino ir turi pornografinę medžiagą tikrai savo privačiam naudojimui, jei tokiai gamybai nebuvo naudojama pornografinė medžiaga, nurodyta 1 straipsnio b punkto i ir ii papunkčiuose, su sąlyga, kad dėl tokios veikos nekyla medžiagos platinimo rizika.

4 straipsnis

Kurstymas, prisidėjimas, privedimas ir kėsینimasis

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, kad kurstymas padaryti 2 ir 3 straipsniuose nurodytus nusikaltimus arba prisidėjimas ar privedimas prie jų būtų baudžiamas.
2. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių, kad kėsini-
mais padaryti 2 straipsnyje ir 3 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytas veikas būtų baudžiami.

5 straipsnis

Bausmės ir sunkinančios aplinkybės

1. Atsižvelgiant į šio straipsnio 4 dalį, kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytus nusikaltimus būtų taikomos baudžiamosios sankcijos, skiriant nuo vienerių iki trejų metų laisvės atėmimo bausmę.
2. Atsižvelgiant į šio straipsnio 4 dalį, kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už toliau nurodytus nusikaltimus būtų taikomos baudžiamosios sankcijos, skiriant nuo penkerių iki dešimties metų laisvės atėmimo bausmę:
 - a) už 2 straipsnio a punkte nurodytus nusikaltimus, tai yra – „versti vaiką užsiimti prostitucija arba dalyvauti pornografiniuose renginiuose“ ir 2 straipsnio c punkto i papunktyje nurodytus nusikaltimus;

- b) už 2 straipsnio a punkte nurodytus nusikaltimus, tai yra – „gauti iš to naudos, arba kitaip išnaudoti vaiką turint tokį tikslą“ ir už 2 straipsnio b punkte nurodytus nusikaltimus, jei abiem atvejais tai susiję su prostitucija ir jei gali būti taikoma bet kuri iš šių sąlygų:
 - nukentėjusysis yra vaikas, dar nesukakęs nacionaliniais įstatymais nustatyto amžiaus, kai gali duoti sutikimą lytiškai santykiauti,
 - pažeidėjas sąmoningai arba per neatsargumą sukėlę pavojų vaiko gyvybei,
 - nusikaltimai susiję su sunkiais pažeidimais arba padarę didelę žalą vaikui,
 - nusikaltimai padaryti nusikalstamo susivienijimo, kaip nurodyta Bendruosiuose veiksniuose 98/733/TVR, nepriklausomai nuo to, kokio masto bausmė nurodyta tuose Bendruosiuose veiksniuose;

- c) už 2 straipsnio a punkte nurodytus nusikaltimus, tai yra – „gauti iš to naudos, arba kitaip išnaudoti vaiką turint tokį tikslą“ ir už 2 straipsnio b punkte nurodytus nusikaltimus, jei abiem atvejais tai susiję su pornografiniais renginiais, 2 straipsnio c punkto ii ir iii papunkčiuose, 3 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose, kai nukentėjusysis yra vaikas, dar nesukakęs nacionaliniais įstatymais nustatyto amžiaus, kai gali duoti sutikimą lytiškai santykiauti ir jei gali būti taikoma bent viena iš šios straipsnio dalies b punkto antroje, trečioje ir ketvirtoje įtraukose nurodytų sąlygų.

3. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad fiziniams asmenims, nuteistiems už bet kurį 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytą nusikaltimą, būtų, prireikus, laikinai arba visam laikui uždrausta užsiimti profesine veikla, susijusia su vaikų priežiūra.

4. Kiekviena valstybė narė gali numatyti 1 straipsnio b punkto iii papunktyje nurodytai su pornografija susijusiai veikai kitokias sankcijas, įskaitant nebaudžiamąsias sankcijas arba priemones.

6 straipsnis

Juridinių asmenų atsakomybė

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn už 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytus nusikaltimus, kuriuos jų naudai įvykdo bet kuris asmuo, veikęs atskirai arba kaip tokio juridinio asmens struktūros narys, užimantis tame juridiniame asmenyje vadovaujančias pareigas remiantis tuo, kad turi teisę:
 - a) atstovauti juridiniam asmeniui;
 - b) priimti sprendimus juridinio asmens vardu; arba

c) vykdyti kontrolę tame juridiniame asmenyje.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje numatytų atvejų, kiekviena valstybė narė imasi būtinųjų priemonių užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn ir tuo atveju, jeigu 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytus nusikaltimus to juridinio asmens naudai padarė jam pavaldus asmuo dėl straipsnio 1 dalyje nurodyto asmens atliekamos priežiūros arba kontrolės nepakankamumo.

3. Juridinio asmens atsakomybė pagal straipsnio 1 ir 2 dalis nekliaud pradėti tokių fizinių asmenų, kurie yra 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytų nusikaltimų vykdytojai, kurstytojai ar padėjėjai, baudžiamojo persekiojimo.

7 straipsnis

Sankcijos juridiniams asmenims

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinųjų priemonių užtikrinti, kad juridiniam asmeniui, patrauktam atsakomybėn pagal 6 straipsnio 1 dalį, būtų skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos, įskaitant baudžiamąsias arba ne baudžiamojo pobūdžio baudas, arba kitos sankcijos, pavyzdžiui:

- a) atimta teisė gauti viešąsias išmokas ar viešąją pagalbą;
- b) laikinai arba visam laikui atimta teisė verstis komercine veikla;
- c) skiriama teisminė priežiūra;
- d) teismo nutartimi skiriamas likvidavimas;
- e) laikinai arba visam laikui uždaromi padaliniai, kurie buvo panaudoti nusikaltimui įvykdyti.

2. Kiekviena valstybė narė imasi būtinųjų priemonių užtikrinti, kad juridiniam asmeniui, patrauktam atsakomybėn pagal 6 straipsnio 2 dalį, būtų skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos ar priemonės.

8 straipsnis

Jurisdikcija ir baudžiamasis persekiojimas

1. Kiekviena valstybė narė imasi būtinųjų priemonių nustatyti savo jurisdikciją 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytiems nusikaltimams, tais atvejais, kai:

- a) visas nusikaltimas arba jo dalis buvo įvykdyta jos teritorijoje;
- b) pažeidėjas yra vienas iš jos piliečių;
- c) nusikaltimas buvo įvykdytas tos valstybės narės teritorijoje įsisteigusio juridinio asmens naudai.

2. Kiekviena valstybė narė gali nuspręsti, kad tais atvejais, kai nusikaltimas buvo įvykdytas už jos teritorijos ribų, ji netaikys arba kad ji tik tam tikrais konkrečiais atvejais ar esant ypatingoms

aplinkybėms taikys jurisdikcijos taisykles, nustatytas šio straipsnio 1 dalies b ir c punktuose.

3. Kiekviena valstybė narė, kuri pagal savo teisės aktus neišduoda savo piliečių, imasi būtinųjų priemonių, kad 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytiems nusikaltimams nustatyti savo jurisdikciją ir tam tikrais atvejais vykdyti jų baudžiamąjį persekiojimą, kai tokius nusikaltimus padaro jos pačios piliečiai už jos teritorijos ribų.

4. Kiekviena valstybė narė praneša atitinkamai Tarybos Generaliniam sekretoriui ir Komisijai savo sprendimą taikyti šio straipsnio 2 dalį, tam tikrais atvejais nurodydama konkrečias aplinkybes ar sąlygas, kurioms esant taikomas jos sprendimas.

5. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad jos jurisdikcija apimtų tokias situacijas, kai 3 straipsnyje ir, kiek tai susiję, 4 straipsnyje nurodyti nusikaltimai padaromi panaudojant kompiuterinę sistemą, prieiga prie kurios yra jos teritorijoje, nepriklausomai nuo to, ar ta kompiuterinė sistema yra jos teritorijoje.

6. Kiekviena valstybė narė imasi būtinųjų priemonių, kad baudžiamasis persekiojimas laikantis jos nacionalinės teisės būtų pradėtas bent dėl pačių sunkiausių nusikaltimų, nurodytų 2 straipsnyje, nukentėjusiam sulaukus pilnametystės.

9 straipsnis

Nukentėjusiųjų apsauga ir pagalba jiems

1. Valstybės narės nustato, kad nusikaltimų, kuriuos apima šis pamatinis sprendimas, tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas būtų pradedamas, bent jau tais atvejais, kai taikomas 8 straipsnio 1 dalies a punktas, nepriklausomai nuo to, ar nuo nusikaltimo nukentėjęs asmuo yra pateikęs pareiškimą arba kaltinimą.

2. Nukentėjusieji nuo 2 straipsnyje nurodytų nusikaltimų turėtų būti laikomi ypač pažeidžiamais, kaip nurodyta 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatiniame sprendime 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (!).

3. Kiekviena valstybė narė imasi visų įmanomų priemonių užtikrinti tinkamą pagalbą nukentėjusiojo šeimai. Kiekviena valstybė narė visų pirma, tam tikrais atvejais ir kai tai įmanoma, taiko to pamatinio sprendimo 4 straipsnį nurodytos šeimos atžvilgiu.

10 straipsnis

Teritorinis taikymas

Šis pamatinis sprendimas taikomas Gibraltarui.

(!) OL L 82, 2001 3 22, p. 1.

11 straipsnis

Bendrųjų veiksmų 97/154/TVR panaikinimas

Bendrieji veiksmai 97/154/TVR panaikinami.

12 straipsnis

Igyvendinimas

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kurios, įsigaliojusios ne vėliau nei iki 2006 m. sausio 20 d., įgyvendina šį pamatinį sprendimą.

2. Valstybės narės iki 2006 m. sausio 20 d. pateikia Tarybos Generaliniam sekretoriatui ir Komisijai nuostatų tekstus, kuriomis perkeliamos į jų nacionalinius teisės aktus šiuo pamatiniu sprendimu joms nustatytos pareigos. Taryba, remdamasi panaudojant

šią informaciją parengta ataskaita ir Komisijos raštu pateikta ataskaita, iki 2008 m. sausio 20 d. įvertina, koku mastu valstybės narės laikosi šio pamatinio sprendimo nuostatų.

13 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis pamatinis sprendimas įsigalioja jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną.

Priimta Briuselyje, 2003 m. gruodžio 22 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

A. MATTEOLI